

Nr 504.

Av herrar Svensson i Ljungskile och Dahlén, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition, nr 41, med förslag till utlänningslag.

Det förslag till ny utlänningslag, som förelägges riksdagen i proposition nr 41, omspanner ett betydelsefullt lagstiftningsområde. Det finnes anledning erinra om att propositionens rent tekniska utformning erbjuder en del övrigt att önska i fråga om klarhet. Innehållsförteckning saknas, vilket i och för sig är en olägenhet, när det gäller en proposition, som omfattar 162 sidor. Till grund för lagförslaget ligger ett kommittébetänkande, som på sedvanligt sätt remissbehandlats, vilket redovisas i propositionen. I propositionen har dessutom insprängts ett referat av en promemoria, upprättad inom inrikesdepartementet, angående möjligheten till total decentralisering av utlänningsärendenas handläggning. Även över denna promemoria har avgivits remissutlåtanden. Lagförslaget är uppdelat i femton olika grupper förutom övergångsbestämmelser. Lagrådet har framfört en rad anmärkningar mot departementsförslaget, varför en omarbetning av detta ägt rum. Ett och samma spörsmål behandlas härigenom på flera olika ställen, varför propositionen i sig själv blir svår-läst. Det här påtalade förhållandet är tyvärr inte unikt för kungliga propositioner. (Jfr prop. 1954: 23, 26, 28.) Vi har därför ansett oss böra påpeka detta, då man återigen möter ett exempel på bristande intresse av att presentera förslag för riksdagen i en så klar framställning som möjligt.

Enligt 70 § i lagförslaget skall Konungen äga rätt att vid krig eller krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden utfärda särskilda föreskrifter om utlännarna i riket. Två ledamöter i lagrådet har anfört, att ett sådant bemyndigande till Konungen torde vara naturligt, om riket är i krig. De anser det dock i övriga fall vara ett rimligt krav, att riksdagen åtminstone i efterhand generellt sättes i tillfälle att pröva de av Konungen utfärdade föreskrifterna. Ledamöterna av lagrådet uttalar vidare: "Särskilt gäller detta om ingen krigsfara föreligger utan för nämnda lagreglers åsidosättande blott åberopas 'utomordentliga förhållanden', ett diffust uttryck vari — oavsett vad i remissprotokollet anförts om dess avsedda tolkning — kan, på sätt erfarenheterna om liknande lokutioners utnyttjande giver vid handen, komma att inläggas en synnerligen vidsträckt innebörd." Vi delar denna tveksamhet i vad avser

fullmakt för Konungen att under annat än krig eller krigsfara utfärda de här ifrågasatta särskilda föreskrifterna om utlännings förhållanden och föreslår sålunda, att ifrågavarande stadgande utgår.

I nu gällande utlänningslag stadgas, att länsstyrelse beslutar om utvisning och att dess beslut må överklagas i högsta domstolen. Enligt det nu framlagda förslaget skall två olika förfaranden finnas, dels *förvisning* som beslutas av domstol, dels *utvisning* som alltjämt skall beslutas av länsstyrelse. Mot förvisning torde överklaganden i vanlig ordning få äga rum. Beträffande klagan mot utvisning skall denna enligt förslaget föras genom besvär i första instans hos utlänningskommissionen och under vissa förutsättningar i andra instans hos Kungl. Maj:t.

Den ifrågasatta ordningen beträffande besvär mot utvisning synes icke vara tillfredsställande. Prövning av länsstyrelses beslut bör äga rum inför domstol. Skäl kan anföras för att såväl hovrätt som regeringsrätten blir den instans, inför vilken klagan får anföras. Önskvärdheten av en enhetlig slutlig prövning synes dock tala för att regeringsrätten göres till sista instans för samtliga dessa ärenden. En ändring av regeringsrättslagen blir då nödvändig. Denna fråga bör dock av utskottet närmare prövas.

Om lämpligheten av att inskjuta utlänningskommissionen som en instans mellan länsstyrelse och regeringsrätten kan delade meningar råda. Utlänningskommissionens erfarenheter utav hithörande ärenden är stor, och mycket talar sålunda för att den blir första instans, när det gäller att avgöra besvär. Å andra sidan talar mot en sådan anordning det förhållandet, att utlänningskommissionen har till uppgift att uppdraga och utforma de allmänna riktlinjerna för utlänningspolitiken. Detta sker genom råd och anvisningar till ifrågavarande myndigheter. Man torde i vissa ärenden kunna förutsätta en ganska intim kontakt mellan länsstyrelse och utlänningskommissionen. Risk föreligger därför, att utlänningskommissionen redan på ett tidigt stadium kan bli mer eller mindre bunden i sin uppfattning även i individuella fall. Ett sådant förhållande är enligt vår mening ett skäl emot att utlänningskommissionen göres till första instans vid besvärsmål. Lämpligast torde därför vara, att hovrätt eller regeringsrätt, som handlägger här berörda slag av besvär-ärende, har att fatta beslut efter utlänningskommissionens hörande — eller efter hörande av det organ, som kan komma att träda i dess ställe.

I departementsförslaget diskuteras med utgångspunkt från inrikesdepartementets promemoria frågan om decentralisering av vissa utlänningsärenden. Kungl. Maj:t avböjer att nu ta definitiv ställning till detta spörsmål. Denna ståndpunkt synes oss förklarlig, enär åtminstone enligt referatet i propositionen ifrågavarande promemoria inte ger tillräckliga

hållpunkter för ett slutligt bedömande av denna fråga. I det departementsförslag som överlämnades till lagrådet uttalades, att det torde ankomma på Kungl. Maj:t att genomföra ändring av handläggningen av ifrågavarande ärenden. Riksdagens bifall skulle endast krävas i den mån ändringarna medförde förändringar i anslag. Lagrådet har påpekat det olämpliga i en sådan fullmaktsdelegering till Kungl. Maj:t. Förändringar i handläggningen av dessa betydelsefulla ärenden borde äga rum genom att ny lag stiftas. Kungl. Maj:t har också avstått från att fullfölja tankegången om denna fullmaktsdelegering till sig själv. Vi vill för vår del uttala förhoppningen, att ett nytt förslag i denna riktning icke framkommer.

Departementschefen lämnar frågan om vilket organ som skall vara central myndighet i fråga om utlänningsärenden öppen. Antalet utlänningsärenden har minskat och torde enligt vår mening av allt att döma ytterligare avtaga, så att ett särskilt organ icke längre är motiverat. En återgång till socialstyrelsen som central myndighet för utlänningsärenden synes vara den närmast till hands liggande lösningen. En viss besparing torde därigenom kunna uppnås. Förslag härom torde böra föreläggas 1955 års riksdag. Även vid en sådan omorganisation bör självklart som hittills ett lekmannainflytande bevaras. Önskvärdheten av att ökad trygghet ges åt berörda tjänstemän och anställda — varmed även skulle följa förbättrade rekryteringsmöjligheter — blir genom denna omorganisation beaktad.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen ville

1) vidta sådana ändringar i det framlagda förslaget till utlänningslag att talan mot beslut angående utvisning må kunna föras antingen hos hovrätt eller hos regeringsrätten, som har att fatta beslut efter att ha hört den centrala utlänningsmyndigheten, samt att fullmakt enligt 70 § må gälla endast vid krig eller krigsfara;

2) hos Kungl. Maj:t begära förslag till nästa års riksdag av den innebörden, att uppgiften att vara central utlänningsmyndighet återgår till socialstyrelsen, och där efter avveckla utlänningskommissionen.

Stockholm den 9 februari 1954.

Wald. Svensson.

Olle Dahlén.